

Цимбалюк І. О. Розвиток регіональних ринків праці України в умовах євроінтеграційних перспектив. *Сучасні тренди міжнародних економічних відносин & Управління проектами Європейського Союзу* [Текст]: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 20-22 верес. 2018 р.) / за ред. Н. В. Павліхи. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 267 с. С. 216-219.

УДК 331.5

Цимбалюк Ірина, к.е.н., доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ

Визначення євроінтеграційної перспективи як пріоритетного напрямку подальшого розвитку поставило Україну перед об'єктивною необхідністю приведення умов функціонування загальнодержавного та регіональних ринків праці у відповідність до вимог Євросоюзу й узгодження тенденції їх розвитку із загальноєвропейськими. Являючи собою систему соціально-трудових відносин між роботодавцями, населенням, державою, профспілками та іншими суб'єктами щодо узгодження інтересів між ними на основі дії законів попиту й пропозиції на робочу силу ринок праці поєднує економічну і соціальну сферу, визначаючи тим самим рівень економічного розвитку та якість життя населення.

На сьогодні наявність багатьох проблем ринку праці, продиктованих як внутрішніми негативними чинниками, так і впливом ринків праці сусідніх держав, обумовлює потребу перегляду концептуальних підходів до його регулювання. При цьому особливої значимості в контексті євроінтеграційних процесів є врахування специфічних ознак розвитку регіональних ринків праці, що зумовлені просторовою організацією в країні. Актуалізується необхідність розробки комплексної методики аналізу регіональних ринків праці задля визначення основних факторів впливу на їх функціонування та розробки відповідних пропозиції щодо активізації розвитку [1, с. 226].

Аналіз економічної активності населення в регіонах України за період 2010–2016 рр. як важливої характеристики розвитку ринку праці свідчить про суттєве падіння його рівня, починаючи з 2014 р. і до досягнення найвищого свого значення 62,2 % у 2016 р. На сьогодні існують негативні тенденції скорочення в регіонах України частки молоді в структурі економічно активного населення.

Щодо динаміки показників зайнятості населення за період 2011–2016 рр. можна визначити такі періоди: 2011–2013 рр. – підвищення рівня зайнятості з 58,4 % до 60,2 %; 2014–2016 рр. – падінням рівня зайнятості із 56,6 % до 56,3 %. Основними причинами неоптимальної структури зайнятості є низький

рівень оплати праці, диспропорції на ринку праці, зокрема невідповідність між вимогами роботодавців і кваліфікацією потенційних працівників. Зазначені негативні тенденції є наслідками економічної кризи в країні й необґрунтованості заходів державної політики регулювання ринку праці.

Розвиток регіональних ринків праці супроводжується збільшенням масштабів безробіття, що зумовлено наявністю кризових явищ в економіці, скороченням сукупного попиту на робочу силу, структурними зрушеннями та рухом робочої сили. У 2016 р. найбільше безробітних було в Донецькій і Дніпропетровській областях [2].

За результатами аналізу виявлено диспропорції між попитом на робочу силу та її пропозицією, що обмежує можливості працевлаштування безробітних і задоволення потреб роботодавців у працівниках. Як наслідок, кількість зареєстрованих безробітних значно перевищує обсяг заявлених вакантних місць.

Особливістю ринків праці прикордонних регіонів є те, що територіальна близькість до іноземних держав створює сприятливі можливості для налагодження співпраці та використання переваг міжнародного співробітництва. Зовнішньоекономічні зв'язки можуть бути використані задля забезпечення ефективної зайнятості населення, запобігання масового безробіття та досягнення збалансованої кон'юнктури на ринку праці. Водночас сусідство з більш економічно розвинутими регіонами, які формують попит на трудові ресурси з кращою пропозицією умов праці й заробітку, може провокувати відтік робочої сили за кордон, підвищення рівня нелегальної зайнятості та прихованого безробіття. Відтак виняткове значення має проведення системної діагностики розвитку ринку праці прикордонного регіону, вивчення к внутрішньої ситуації в країні так і тенденцій розвитку ринків праці європейських держав.

Система регулювання ринку праці в Європейському Союзі має програмно-цільовий і комплексний характер та реалізовується на основі спільних програм й ініціатив, згідно з якими основними цільовими орієнтирами розвитку ринку праці визначено створення робочих місць, якість роботи, продуктивність праці, гідну оплату праці, соціальну безпеку, професійні та соціальні навички, дотримання законодавства. Регулювання ринку праці на національному рівні здійснюється з урахуванням особливостей окремих країн-членів ЄС.

Характерною рисою розвитку ринку праці в Європейському Союзі є суттєва полярність зміни показників рівня безробіття в розрізі окремих держав. Майже в половини країн-членів ЄС (у 13 з 28) за період 2006–2016 рр. зростання безробіття перевищило 1 %. Найбільш негативною була ситуація в Греції (де безробіття збільшилося на 8,8 %), Іспанії (на 7,4 %) та на Кіпрі (на 5,5 %) [3]. На противагу цьому в Польщі, Німеччині й Словаччині відбулося підвищення зайнятості. Загалом аналіз європейського досвіду щодо розвитку

ринку праці та внутрішньої ситуації на регіональних ринках праці в Україні дав підставу виявити значну відмінність механізмів їх регулювання [4].

Вивчення досвіду зарубіжних країн та основних тенденції розвитку регіональних ринків праці в Україні дає можливість визначити основні напрями подальшого їх вдосконалення, а саме: створення робочих місць за допомогою стимулювання зацікавленості роботодавців і зменшення обсягів тіньової зайнятості; забезпечення продуктивної зайнятості та оптимізація її структури; підвищення ефективності регулювання трудової міграції; створення інформаційно-комунікативного середовища на ринку праці; посилення інституційного забезпечення ринку праці; розвиток міжрегіонального партнерства й створення координаційного центру зайнятості. Запропоновано активізувати взаємодію та партнерство місцевих органів влади, неурядових організацій, бізнесу та соціуму в напрямі регулювання ситуації на ринку праці прикордонного регіону, що дасть змогу розв'язати низку першочергових соціальних та економічних проблем за допомогою об'єднання ресурсів державного й приватного секторів. Покращення інфраструктурного середовища для підвищення ділової активності населення та збільшення масштабів його зайнятості можливе лише за умов підтримки спільних ініціатив таких соціально-економічних партнерів, як місцеві органи влади, неурядові організації, бізнес і соціум.

Список використаних джерел:

1. Цимбалюк І. О. Методичні підходи до оцінювання розвитку ринку праці прикордонного регіону/ І.О.Цимбалюк, О.В.Уніга // Причорноморські економічні студії: наук.журн. – Одеса, 2017 – Вип. 18. – С. 226–231.
2. Цимбалюк І. О. Сучасні тенденції розвитку ринків праці України та країн Євросоюзу / І. О. Цимбалюк, О.В. Уніга // Інновації в управлінні соціально-економічним розвитком : матеріали I Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. присвяченої 95-річчю Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (м. Харків, 5 бер. 2018 р.). – Харків, 2018 р. – С. 477-480.
3. Eurostat (2017). Total unemployment rate. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00203> (access date February 26, 2018).
4. Natalia Pavlikha, Iryna Tsymbaliuk, Oleg Uniga. Labour market development features in the European Union [Особенности развития рынка труда в Европейском Союзе]. *The economy of Bulgaria and the European Union in the global word. Management, marketing and entrepreneurship, corporate control and business development in bulgaria and in the EU. Collective Monographs of Scientific Articles.* Sofia, 2018. P.127-138.